

**AFET VE SALGINLARDA ÇALIŞANLAR: DÜNYA COVID-19 PANDEMİSİ
ÖRNEĞİ****EMPLOYEES IN DISASTERS AND PANDEMIC: THE CASE OF WORLD COVID-19
PANDEMIC****Dr. Öğr. Üyesi Suzan URGAN**

Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Bafra İşletme Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ATAR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Bafra Turizm Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Pınar ERDOĞAN

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi/Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu

Özet

Araştırmanın amacı Aralık 2019'da Çin'de ortaya çıkıp tüm dünya yayılan Covid-19 salgın etkilerinin görüldüğü zaman diliminde, çalışanların yaşamış oldukları psikolojiyi olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alarak, pozitif psikolojiye sahiplilik durumuyla, stres, anksiyete ve depresyon belirti düzeyleri ile ortaya koymaktır. Araştırma örneklemini 402 mavi ve beyaz yakalı çalışandan oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak DASÖ (Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği) ve Psikolojik Sermaye Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma verileri SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda; çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri yüksek düzeyde bulunurken, stres belirti düzeyleri, anksiyete ve depresyon belirti düzeylerinden daha yüksek çıkmıştır. Çalışanların psikolojik sermaye seviyelerinin, yaş ve gelir gruplarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde, depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş ve gelir gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Afetlerde Çalışanlar, Pozitif Psikolojik Sermaye, Stres, Anksiyete.

Abstract

The purpose of the study is to reveal the psychology of the employees with positive and negative aspects, with positive psychology ownership, stress, anxiety and depression symptom levels, during the time period when the Covid-19 epidemic effects that emerged in China and spread all over the world in December 2019. The research sample consists of 402 blue and white collar employees. DASO (Depression Anxiety Stress Scale) and Psychological Capital Scale were used as data collection tools. Study data were analyzed with SPSS 22 program. As a result of the analysis; while the positive psychological capital levels of the employees were found to be at a high level, their stress symptom levels were found to be higher than their anxiety and depression symptom levels. It has been determined that the psychological capital levels of the employees differ according to age and income groups. Likewise, it was concluded that the levels of depression, anxiety, and stress symptoms differed statistically significantly in terms of gender, marital status, educational status, age and income groups.

Keywords: Covid-19, Employees in Disasters, Positive Psychological Capital, Stress, Anxiety.

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile birlikte afetler görülmektedir. Bu afetler günlük hayatı alt üst etmekte ve sosyal hayattan ekonomik hayata geniş bir yelpazede yer alan birçok unsuru değiştirebilmektedir. Afetler farklı şekillerde sınıflandırılabilirken, insanlar, doğal nedenler ya da her ikisi afetlerin oluşumuna neden olabilmektedir (Kadıoğlu, 2008). Salgın hastalıklar da bir afettir ve bu afet dünya çapında yayılım gösteriyor ise pandemi olarak ifade edilmektedir. Tarih boyunca çeşitli salgınlar meydana gelmiş ve bu salgınlarda oldukça fazla can ve mal kaybı yaşanmıştır (Özdemir, 2005). En son salgın da Aralık 2019'da Wuhan'da (Çin) ortaya çıkarak tüm dünyaya yayılmıştır [WHO, Coronavirus Disease (COVID-19) Outbreak, 2020].

Afetlerde günlük rutinin değişmesi tüm alanlarda söz konusu olurken, çalışanlar da bu değişime göre çalışma düzenlerini değiştirmektedir. Belirli bir sisteme göre iş yapılmakta iken daha önce tecrübe edilmemiş çalışma sistemlerine göre faaliyetler sürdürülmeye çalışılmaktadır. Bu çalışma düzenleri de kamu otoriteleri tarafından yapılan kanunlarla düzenlenmektedir (T.C İçişleri Bakanlığı, 2020). Bu değişimlere ayak uydurmaya çalışan bireyler elbette bazı problemler yaşamaktadırlar. Özellikle hem kendi faaliyetini sürdürmek zorunda olan hem de afetle beraber ortaya çıkan faaliyetleri yapmak zorunda olan bireyler oldukça zorlu süreçler yaşayabilmektedir. Bu süreçler çalışanların psikolojik durumları başta olmak üzere çeşitli rahatsızlıkları ortaya çıkarabilmektedir (Mitchell ve Dyregrow, 1993; Figley, 1995).

Salgınlar gibi afet durumlarında standart dışı koşullara ayak uyduran ve faaliyet gösteren çalışanlar için sahip oldukları pozitif psikoloji onları koruyan bir kalkana dönüşmektedir. Pozitif psikoloji bireyin karşılaşabileceği olumsuz olayları düzeltebilecek gücü vererek onları olumluya odaklamaktadır. Böylece bireydeki gerçekleştirme gücünü ortaya çıkaran katalizör bir rol üstlenmektedir (Seligman, 2005).

Dünyada Aralık 2019, Türkiye’de Mart 2020 itibariyle bir koronavirüs salgını yaşanmaktadır. Bu çalışma ile salgının tüm etkilerinin görüldüğü zaman dilimi içerisinde çalışanların stres, anksiyete ve depresyon belirtilerinin olup olmadığı ortaya konulacaktır. Ayrıca aynı çalışanların sahip olduğu pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin salgın esnasında hangi düzeyde olduğu da ortaya konulacaktır. Araştırma çok nadir görülmekte olan salgın hastalıkların çalışanlar üzerindeki etkisini ortaya koyacak arşiv nitelikli değerli verileri literatüre kazandıracığı için önem arz etmektedir.

1.1. Afetler ve Salgın Hastalıklar

Afetler, bireyler için fiziksel, iktisadi ve sosyal zararlara neden olan, rutin yaşamı sekteye uğratan ve geniş kitleleri etkileyebilen bir duruma karşılık gelmektedir. Afetlerin mevcut olanaklarla üstesinden gelinemez doğal, teknolojik ve insandan kaynaklanan nedenlerle oluştuğu bilinmektedir (Kadıoğlu, 2008: 3; Sever ve Değirmenci, 2019: 3). Afetlerde can ve mal kaybı yaşanabilmekte, şaşkınlık, panik, yaralanma ve sakatlık oluşumu meydana gelebilmektedir. Ayrıca afetler sonucu hastalıklar oluşmaktadır (Şahin ve Üçğül, 2019: 46). Afetler sırasında oluşan kayıpların bir kısmı afetle beraber oluşmakta, bir kısmı da belirli bir süre sonra ortaya çıkmaktadır.

Afetler için birçok sınıflandırma mevcuttur. En genel şekilde doğal afetler, doğal olmayan insan kaynaklı afetler ve karmaşık afetler olarak sınıflandırılmaktadır (Işık vd., 2012). Doğal afetler, bazı doğa olaylarının insan yaşamını büyük ölçüde etkilemesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu olaylar toplumun sosyo- ekonomik ve sosyo-kültürel faaliyetlerini büyük ölçüde sekteye uğratmaktadır. Depremler, sel baskınları, yanardağ patlamaları, hortumlar, kuraklık, orman yangınları, aşırı buzlanma ve tsunamidir (Kadıoğlu, 2008: 7). Doğal olmayan afetler, insanların neden olduğu afetler olup, insanın doğaya ve birbirlerine karşı vermiş olduğu zararla ortaya çıkmaktadır. Savaşlar, hava ve su kirliliği, isyanlar, terörizm, toprak erozyonu, yangınların bir bölümü ve salgın hastalıklardır (Sever ve Değirmenci, 2019: 4). Hem insan hem de doğadan köken alan afetler karmaşık afetler olarak adlandırılmaktadır. Bu kategorideki afetler, doğal bir olaydan sonra da görülebilmesi açısından ikincil afet olarak da değerlendirilmektedir. Bir deprem sonrası ya da bir tsunami sonrası salgın hastalık oluşması

bu kapsamda değerlendirilmektedir (Işık vd., 2012: 85). Salgın hastalıkların her üç afet sınıflandırması içinde oluşması söz konusu olmaktadır.

Salgın hastalıklar insanlık tarih boyunca görülen ve kitleler halinde ölümlere neden olan afetlerdir. Öyle ki tıp kitaplarında “yeryüzünde insanlar yokken hastalıklar vardı” cümlesinin yer aldığı görülmektedir (Özdemir, 2005: 15). Dünya ticaretinin göstermiş olduğu seyre göre de salgın hastalıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Dünya ticareti ile sınırlar arasında gezinenler, sadece ticari mallar, insan gücü veya para değil aynı zamanda mikroplardır. Bu mikropların yol açtığı salgın hastalıklar, bazı ülkelerin savaşa gerek kalmadan tarihten silinmelerine yol açmıştır (Mc Neil, 2007: 261).

Salgın hastalıklar yüksek bulaşma hızına ulaşarak, kısa ya da uzun periyodlarla etkileri devam edebilmektedir. Etkilerinin uzun dönemli olması itibariyle pandemi olarak adlandırılmakta ve geniş bir yayılım gösterdiği görülmektedir. Dünya tarihindeki pandemilere bakıldığında, veba, kolera, tifüs, çiçek, ebola ve grip salgınları görülmektedir. En çok can kaybına yol açan veba, 1347 yılında Avrupa’da görülmüş ve nüfusun üçte birinin yok olmasına neden olmuştur. 1918-1920 yıllarında görülen İspanyol gribi de 17-50 milyon insanın hayatını kaybetmesi ile sonuçlanmıştır (Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu, 2020: 21).

Dünyada en son görülen Covid-19 koronavirüs pandemisi, Aralık 2019’da Çin’in Wuhan Eyaleti’nde ortaya çıkmış ve kısa zaman içinde tüm dünyaya yayılmıştır. Türkiye’deki etkileri ve yayılımı Mart 2020 tarihi itibariyle resmi olarak açıklanmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Covid-19 (Sars-CoV2 Enfeksiyonu) Rehberi, E.T: 29.05.2020).

1.2. Afetlerde Çalışanlar

Afetler rutin çalışma ve toplumsal faaliyetlerde zorunlu değişimler meydana getirmektedir. Özellikle çalışan bireyler salgın hastalıklar gibi afetler ortaya çıktığında kamu ve özel kurumlar müdahale ederek, etkilerini azaltmak ve önlemek için çalışmalar yapmaktadır. Bu durumda çalışanlar hem bu değişen çalışma şartlarına uyum sağlamaya hem de kendi faaliyetlerine devam etmeye çalışmaktadır.

Bir afet meydana geldiğinde, kendi ülkesi içinde Sağlık Bakanlığı’na bağlı çalışanlar, Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı çalışanlar, Silahlı Kuvvetler personeli, sivil toplum kuruluşları, diğer devlet kurumları, uluslararası arama ve kurtarma grubuna bağlı çalışanlar görev almaktadır. Bu profesyonel çalışan sınıflandırılması yanında, afet durumunda çalışanlar, diğer bireyler ve aileler, komşular ve iş arkadaşları, yerel ekipler ve profesyonel ekiplerin bulunduğu başka bir sınıflandırma da söz konusudur (Bayülgen, 2010: 9-10).

Afetler sırasında çalışan bireylerde ya da afetlerden etkilenen insanlara direk müdahale eden bireylerde, tanık oldukları durum nedeniyle bir takım rahatsızlıklar oluşabilmektedir. Bu rahatsızlıklar bireyin çok yönlü etkilenmesine neden olmaktadır (Figley, 1995; Gürkan ve Yalçın, 2017; Mitchell ve Dyregrov, 1993). Afetlerin neden olduğu problemlerin çözümünde yer alan bu çalışanlar, bir şekilde travmaya maruz kalmaktadır. Bu travmalar onlarda özellikle psikolojik rahatsızlıklar yaşamalarına neden olmaktadır. Travmaya bağlı yoğun stres durumu, olağanüstü bir durumda ortaya çıkan bu travmatik olaylara müdahale eden, yaşayan ya da şahit olan kimselerde görülmektedir. Travmatik strese bağlı bozukluklar çeşitli belirtilerle ortaya çıkmaktadır (Yılmaz, 2007; Tel vd., 2003; Mitchell ve Dyregrov, 1993; Figley, 1995; Yanbolloğlu, 2018). Bu belirtiler yoğunluklarına göre stres (Pak vd., 2017; Gürkan ve Yalçın, 2017; Mitchell ve Dyregrov, 1993), anksiyete (Gürkan ve Yalçın, 2017; Tel vd., 2003; Pak vd., 2017), depresyon (Yanbolloğlu, 2018; Gürkan ve

Yalçın, 2017; Tel vd., 2003), kızgınlık, korku, utanma, inkâr ve tükenmişlik (Mitchell ve Dyregrow, 1993; Pak vd., 2017), uyku bozukluğu, kaçınma, aşırı uyarılma (Gökçe vd., 2017; Figley, 1995; Tel vd., 2003), duyarsızlık (Pak vd., 2017), empati azalması (Gürkan ve Yalçın, 2017) ve sosyal ilişkilerde bozulma (Gökçe vd., 2017; Tel vd., 2003) gibi çok çeşitli belirtilerle ortaya çıkabilmektedir. Tüm bunların yanında sosyo-ekonomik sosyo-kültürel birçok sorunlar da meydana gelebilmektedir.

Afetler sonucu meydana gelen faaliyetlere katılmak durumunda olan ve ya salgın gibi afetlerde çalışma rutini değişen çalışanların karşılaştığı problemlerle baş edebilmesi önem arz eden bir konudur ve burada iyi bir insan kaynakları yönetimi gerekmektedir (Taşkıran ve Baykal, 2018). Yöneticilerin yapabileceği stres yönetimi (Aydın, 2004) ve kriz yönetimi (Çelik, 2018) gibi süreçlere başvurmak da olumlu sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Elbette bazı rahatsızlıklar, muhakkak tıbbi ya da sosyal yardım alınmasını gerektirmektedir. Bu problemlerden bireyi koruyan kalkan, bireyin psikolojik donanım düzeyidir. Afetlerle mücadele eden bireyin pozitif psikolojik seviyesi bu anlamda çok değerli olmaktadır. “Bireylerin ne olduklarına ve gelecekte ne olacaklarına odaklanan” (Tösten ve Özgan, 2017: 868) pozitif psikolojik sermaye, olumluyu vurgulayarak, bireydeki gerçekleştirme potansiyelini ortaya çıkarmaya çalışan bir düşünce yapısıyla ortaya çıkan kişisel donanımdır. Ümit, öz yeterlilik, iyimserlik ve dayanıklılık boyutuyla çalışanlar için güçlü bir yeterlilik duygusu oluşturmaktadır (Luthans, 2002; Luthans vd., 2004; Avey vd., 2006; Erdoğan ve İraz, 2019). Özellikle dayanıklılık boyutu standarttan sapan bir durumu yerine getirebilme istekliliği, zıtlıkları çatışmaları çözebilme yeteneğiyle karakterize olup (Luthans vd, 2007, Jackson ve Watkin, 2004; Urgan ve Sevim, 2019) afetler gibi olağanüstü durumlarda çok önemli bir unsura dönüşebilmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, farklı statüde çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ile depresyon-anksiyete-stres belirti düzeylerinin belirlenmesi ve belirlenen düzeylerle çalışanların sosyo-demografik özellikleri arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek ve literatüre bu alanda katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla çalışmamızda:

1. Çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri nedir?
2. Çalışanların depresyon-anksiyete-stres belirti düzeyleri nedir?
3. Çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ve depresyon-anksiyete-stres belirti düzeyleri ile cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, gelir seviyesi ve çalışma statüsü, değişkenlerine göre farklılık istatistiksel olarak var mıdır? Sorularına cevap aranmaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada ilişkisel tarama modellerinden karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli en az iki değişkenin bağımlı değişkene göre farklılaşp farklılaşmadığını inceleyen çalışmalardır (Kuzu, 2013 26-27).

2.2. Evren ve Örneklem

Türkiye’ de statüsü “mavi yakalı ve beyaz yakalı” olan çalışanlar araştırmanın evrenini, araştırmaya katılan 402 kişide örneklemine oluşturmaktadır. Yazıcı ve Erdoğan’a göre (2004:

50) örneklem sayısı 0,05 güvenilirlik düzeyi ve 0,05 örnekleme hatası için evreni temsil edecek düzeydedir. Örnekleme yer alan çalışanların özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

Değişkenler		Sıklık	%
Cinsiyet	Kadın	247	61,4
	Erkek	155	38,6
Medeni Durum	Evli	186	46,3
	Bekar	216	53,7
Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	6	1,5
	Lise	41	10,2
	Önlisans	227	56,5
	Lisans	97	24,1
	Lisansüstü	31	7,7
Yaş	18-25	112	27,9
	26-35	112	27,9
	36-45	100	24,9
	46-55	61	15,2
	56 ve üzeri	17	4,2
Gelir Durumu	2020 TL. ve altı	112	27,9
	2021-4000 TL.	81	20,1
	4001-6000 TL.	113	28,1
	6001-8000 TL.	68	16,9
	8001 TL. ve üzeri	28	7,0
Statü	Beyaz Yakalı	287	71,4
	Mavi Yakalı	115	28,6
Toplam		402	100

Tablo 1’e göre çalışanların %38,6’sı (155)erkek, %61,4’ü (247) kadın, %53,7’si (216) bekâr, %46,3’ü (186) evli,%1,5’i (6) ilköğretim, %10,2’si (41) lise, %56,5’i (227) önlisans, %24,1’si (97) lisans, %7,7’si (31) lisansüstü öğrenim düzeyine sahiptir. Gelir değişkenine göre ise katılımcılar %27,9’u 1 (112) 2020 TL ve altı, %20,1’i(81) 2021-4000 TL., %28,1’i (113) 4001-6000 TL., %16,9’u 6001-8000 TL. ve %7’si (28) 8001 TL. ve üzerinde gelir düzeyindedir. Çalışanlar yaşlarına göre değerlendirildiklerinde 112’si (%27,9) 18-25 yaş, 112’si (%27,9) 26-35 yaş,100’ü (%24,9) 36-45 yaş, 61’i (%15,2) 46-55 yaş ve 17 kişi (%4,2) 56 yaş ve üzeri olarak dağılırken, çalışma statülerine göre 287 kişi (%71,4) beyaz yakalı, 115 kişi (%28,6) mavi yakalı statüde bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde katılımcıların cinsiyet, medeni durum, eğitim, yaş, gelir ve çalışma statüsü sorularına cevap vermeleri istenmiştir.

İkinci bölümde Lovibond ve Lovibond tarafından 1995’te geliştirilen ve Akın ve Çetin (2007) tarafından Türkçe’ye uyarlanan DASÖ (Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği) ölçeği bulunmaktadır. Orijinali 42 madde ve 3 alt (14’ü depresyon, 14’ü anksiyete ve 14’ü stres) oluşan ölçeğin Türkçe uyarlaması (Akın ve Çetin, 2007) da orijinal ölçek ile uyumlu bir şekilde 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Uyarlama çalışmasında Akın ve Çetin (2007) DASÖ’nün Cronbach Alpha katsayısını ölçeğin tamamı için 0.89, depresyon boyutu için 0.90, anksiyete boyutu için 0.92 ve stres boyutu için 0.92 olarak bulmuştur.

Anket formunun son bölümünde ise ve Erkuş ve Fındıklı (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan, Luthans, Avolio, Avey and Norman (2007) tarafından geliştirilen PCQ-24 (Psikolojik Sermaye Anketi) kullanılmıştır. Orijinal ölçek 24 madde ve 4 alt boyuttan oluşurken Türkçe uyarlaması (Erkuş ve Fındıklı, 2013) da orijinal ölçek ile uyumlu bir şekilde 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ancak Erkuş ve Fındıklı'nın (2013) uyarlama çalışmasında 4 madde (13, 18, 20, 23) ölçek dışı bırakılmıştır. Erkuş ve Fındıklı (2013) ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha katsayısını 0.89, öz yeterlilik boyutu için 0.90, umut boyutu için 0.79, dayanıklılık boyutu için 0.72 ve iyimserlik boyutu için ise 0.68 olarak bulgulamıştır.

Çalışmada verilerin analizine başlamadan önce Depresyon-Anksiyete-Stres Ölçeği (DASÖ) ve Psikolojik Sermaye Ölçeğinin (PSÖ) güvenilirliğini ölçmek amacıyla Cronbach's alpha katsayılarına bakılmıştır. Ölçeklerin Cronbach's alpha katsayıları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Cronbach's Alpha Katsayıları

Ölçekler	Cronbach's Alpha Katsayıları
DASÖ	0.969
Depresyon	0.943
Anksiyete	0.913
Stres	0.930
Psikolojik Sermaye Ölçeği	0.946

Çalışmada kullanılan her iki ölçek yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olarak değerlendirilmiştir (Kayış, 2010: 405).

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 17.04.2020 tarih ve 220 karar sayısı ile izin alınmıştır. Araştırma verileri 20 Nisan 2020-21 Mayıs 2020 tarihleri arasında anket yöntemiyle internet üzerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler SPSS 22,0 programı ile analiz edilmiştir.

Verilerin analizine başlamadan önce kullanılacak analiz yöntemlerinin (parametrik-non-parametrik) belirlenmesi için normallik analizi yapılmıştır. Psikolojik sermaye ölçeğinin çarpıklık değeri (-0,969) ve basıklık değeri (0,843) ile DASÖ'nün çarpıklık değeri (0,599) ve basıklık değeri (-0,177)-1 ve +1 arasında yer aldığı için verilerin normal dağıldığı varsayılmış (Ak, 2010: 73) bu sebeple verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

Normallik analizinden sonra katılımcıların DASÖ ve Psikolojik Sermaye Ölçeği'ne verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen ortalama puanların, katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, gelir seviyesi ve çalışma statüsüne göre farklılaşp farklılaşmadığı t testi ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda belirlenen bulaşıcı hastalık (COVID-19) ortamında pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ile depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerinin sayısal sonuçları ve katılımcıların kişisel özelliklerine göre pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerinin farklılaşmalarını gösteren tablolar ve yorumları yer almaktadır.

3.1. Katılımcıların Pozitif Psikolojik Sermaye, Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirti Düzeyleri

Bu bölümde katılımcıların pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerine ilişkin değerlendirmelerinin sayısal sonuçları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Pozitif Psikolojik Sermaye, Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirti Düzeyleri

	N	Ort.	Ss
Psikolojik Sermaye	402	3,9522	0,71504
Depresyon	402	2,1976	0,96959
Anksiyete	402	2,0689	0,84077
Stres	402	2,8298	0,96958

Tablo 3'e göre katılımcıların bulaşıcı hastalık ortamında (COVID-19) pozitif psikolojik sermaye ortalamaları 3,9522 (ss=0,71504), depresyon belirti ortalamaları 2,1976 (ss=0,96959), anksiyete belirti ortalamaları 2,0689 (ss=0,84077) ve stres belirti ortalamaları 2,8298 (ss=0,96958) olarak bulunmuştur.

3.2. Fark Testleri

Bu bölümde katılımcıların kişisel özelliklerine göre bulaşıcı hastalık ortamında pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerinin katılımcıların özelliklerine göre farklılaşmalarını gösteren tablolara yer verilmiştir.

Katılımcıların salgın ortamında pozitif psikolojik sermaye, depresyon anksiyete ve stres belirti düzeylerinin cinsiyet, medeni durum ve çalışma statülerine göre farklılaşp farklılaşmadığını gösteren t testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyet, Medeni Durum ve Çalışma Statülerine Göre Değerlendirme Sonuçları

		N	Ort	Ss	t	p
Psikolojik Sermaye	Kadın	247	3,9192	0,68042	-1,168	0,243
	Erkek	155	4,0048	0,76631		
Depresyon	Kadın	247	2,2822	0,98269	2,221	0,027
	Erkek	155	2,0627	0,93569		
Anksiyete	Kadın	247	2,1755	0,88487	3,247	0,001
	Erkek	155	1,8991	0,73665		
Stres	Kadın	247	2,9601	0,98040	3,448	0,001
	Erkek	155	2,6221	0,91752		
Psikolojik Sermaye	Evli	186	3,9495	0,72847	-0,072	0,943
	Bekâr	216	3,9546	0,70495		
Depresyon	Evli	186	2,0108	0,90610	-3,639	0,000
	Bekâr	216	2,3585	0,99536		
Anksiyete	Evli	186	1,9451	,81835	-2,763	0,006
	Bekâr	216	2,1756	,84706		
Stres	Evli	186	2,6413	,98025	-3,672	0,000
	Bekâr	216	2,9921	,93240		
Psikolojik Sermaye	Beyaz ykl.	287	3,9819	,67166	1,314	0,190
	Mavi ykl.	115	3,8783	,81176		
Depresyon	Beyaz ykl.	287	2,1424	,95978	-1,809	0,071
	Mavi ykl.	115	2,3354	,98436		
Anksiyete	Beyaz ykl.	287	2,0361	,85267	-1,238	0,216
	Mavi ykl.	115	2,1509	,80811		
Stres	Beyaz ykl.	287	2,8171	,98989	-0,415	0,679
	Mavi ykl.	115	2,8615	,92036		

Tablo 4'e göre katılımcıların cinsiyetlerine göre bulaşıcı hastalık (COVID-19) ortamında psikolojik sermaye ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel anlamlılığa rastlanmazken ($p=0,243>0,05$), depresyon ($t=2,221; p=0,027<0,05$), anksiyete ($t=0,247; p=0,001<0,05$) ve stres belirti düzeyleri ($t=3,448; p=0,001<0,05$) ile istatistiksel anlamlılığa rastlanmıştır. Kadınların depresyon belirti düzeyleri (2,2822), anksiyete belirti düzeyleri (2,1755) ve stres belirti düzeyleri (2,9601), erkeklerin depresyon (2,0627), anksiyete (1,8991) ve stres (2,6221) belirti düzeylerinden anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır.

Araştırma kapsamındaki katılımcıların bulaşıcı hastalık (COVID-19) ortamında pozitif psikolojik sermaye düzeyleri medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı ($p=0,943>0,05$), şekilde farklılaşmazken depresyon ($t=-3,639; p=,000<0,05$) anksiyete ($t=-2,763; p=0,006<0,05$) ve stres belirti düzeyleri ($t=-3,672; p=0,000<0,05$) ile istatistiksel anlamlılığa rastlanmıştır. Bekârların depresyon (2,3585), anksiyete (2,1755) ve stres belirti düzeyleri (2,9601) evlilerin depresyon (2,0108), anksiyete (1,9451) ve stres (2,6413) belirti düzeylerinden anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır.

Son olarak çalışanların bulaşıcı hastalık (COVID-19) ortamında pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ($p=0,190>0,05$), depresyon ($p=0,071>0,05$), anksiyete ($p=0,216>0,05$) ve stres ($p=0,679>0,05$) belirti düzeyleri çalışma statülerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.

Katılımcıların pozitif psikolojik sermaye, depresyon belirti, anksiyete belirti ve stres belirti düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını gösteren Anova testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değerlendirme Sonuçları

	Eğitim	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Pozitif Psikolojik Sermaye	İlköğretim	6	4,5833	0,30930	2,855	0,054	
	Lise	31	4,2403	0,49285			
	Önlisans	41	3,9049	0,91855			
	Lisans	227	3,8985	0,70857			
	Lisansüstü	97	3,9670	0,67938			
Depresyon	İlköğretim	6	2,9762	1,19665	1,855	0,118	
	Lise	31	2,0806	0,82225			
	Önlisans	41	2,0157	0,88677			
	Lisans	227	2,2599	1,00426			
	Lisansüstü	97	2,1178	0,93115			
Anksiyete	İlköğretim	6	2,9167	0,74835	2,355	0,053	
	Lise	31	1,9793	0,54561			
	Önlisans	41	1,8955	0,82191			
	Lisans	227	2,1142	0,86934			
	Lisansüstü	97	2,0125	0,83757			
Stres	İlköğretim	6	4,1190	0,37976	4,518	0,001	1-2
	Lise	31	2,6613	0,91156			1-3
	Önlisans	41	2,7317	0,95482			1-4
	Lisans	227	2,9169	0,96051			1-5
	Lisansüstü	97	2,6414	0,96792			

Araştırma katılımcılarının bulaşıcı hastalık ortamında eğitim durumlarına göre pozitif psikolojik sermaye düzeyleri, depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerini gösteren *Tablo*

5'e göre katılımcıların stres belirti düzeyleri ile eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel anlamlılığa ($F=4,518$; $p=0,001 < 0,05$) rastlanmıştır.

Katılımcıların stres farkının hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan post-hoc (Tukey) analizi sonucunda; farklılığın ilköğretim-lise, ilköğretim-önlisans, ilköğretim-lisans ve ilköğretim-lisansüstü eğitim durumuna sahip katılımcılar arasında olduğu bulgulanmıştır. Bu sonuca göre ilköğretim düzeyinde eğitime sahip katılımcıların stres belirti düzeyleri ($4,1190 \pm 0,37976$), lise düzeyinde eğitime sahip katılımcıların stres belirti düzeyinden ($2,6613 \pm 0,91156$), önlisans düzeyinde eğitime sahip katılımcıların stres belirti düzeyinden ($2,7317 \pm 0,95482$), lisans düzeyinde eğitime sahip katılımcıların stres belirti düzeyinden ($2,9169 \pm 0,96051$) ve lisansüstü düzeyinde eğitime sahip katılımcıların stres belirti düzeyinden ($2,6414 \pm 0,96792$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların psikolojik sermaye ($p=0,054 > 0,05$), depresyon ($p=0,118 > 0,05$) ve anksiyete ($p=0,053 > 0,05$) düzeyleri ile eğitim değişkeni arasında istatistiksel anlamlılığa rastlanmamıştır.

Katılımcıların pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Anova testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Yaşlarına Göre Değerlendirme Sonuçları

	Yaş	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Psikolojik Sermaye	18-25	112	3,8022	0,69426	2,581	0,037	1-3
	26-35	112	3,9152	0,72788			
	36-45	100	4,0845	0,71600			
	46-55	61	4,0459	0,66591			
	56 ve üzeri	17	4,0706	0,79668			
Depresyon	18-25	112	2,5453	1,06418	5,601	0,000	1-2
	26-35	112	2,1218	0,86236			1-3
	36-45	100	2,0621	0,97762			1-4
	46-55	61	2,0211	0,89141			1-5
	56 ve üzeri	17	1,8361	0,62717			
Anksiyete	18-25	112	2,3061	0,93213	4,308	0,002	1-3
	26-35	112	2,0517	0,73366			1-5
	36-45	100	1,9707	0,83046			2-5
	46-55	61	1,9567	0,85518			4-5
	56 ve üzeri	17	1,6008	0,45601			
Stres	18-25	112	3,2060	0,94798	9,190	0,000	1-2
	26-35	112	2,8431	0,90599			1-3
	36-45	100	2,6757	1,01435			1-4
	46-55	61	2,5796	0,87638			1-5
	56 ve üzeri	17	2,0672	0,62345			2-5

Araştırma katılımcılarının, bulaşıcı hastalık ortamında yaşlarına göre, pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres belirti düzeylerini gösteren *Tablo 6*'ya göre katılımcıların psikolojik sermaye ($F=2,581$; $p=0,037 < 0,05$), depresyon düzeyleri ($F=5,601$; $p=0,000 < 0,05$) anksiyete ($F=4,308$; $p=0,002 < 0,05$) düzeyleri ve stres düzeyleri ($F=9,190$; $p=0,000 < 0,05$) ile yaş değişkeni arasında istatistiksel anlamlılığa rastlanmıştır.

Katılımcıların psikolojik sermaye farkının hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan post-hoc (Tukey) analizi sonucunda; farklılığın 18-25 yaş grubu ile 36-45 yaş grubunda

bulunan katılımcılar arasında olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre 18-25 yaş grubunda bulunan katılımcıların psikolojik sermaye düzeyleri ($3,8022 \pm 0,69426$) 36-45 yaş grubunda bulunan katılımcıların psikolojik sermaye düzeylerinden ($4,0845 \pm 0,71600$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşüktür.

Katılımcıların depresyon belirti düzeyi farkları ise 18-25 yaş grubu ile 26-35 yaş grubu, 36-45 yaş grubu, 46-55 yaş grubu ve 56 yaş ve üzeri yaş grubu arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre 18-25 yaş grubunda bulunan katılımcıların depresyon belirti düzeyleri ($2,5453 \pm 1,06418$), 25-35 yaş grubu katılımcıların depresyon belirti düzeylerinden ($2,1218 \pm 0,86236$), 36-45 yaş grubu katılımcıların depresyon belirti düzeylerinden ($2,0621 \pm 0,97762$), 46-55 yaş grubu katılımcıların depresyon belirti düzeylerinden ($2,0211 \pm 0,89141$) ve 56 yaş ve üzeri yaş grubu katılımcıların depresyon belirti düzeylerinden ($1,8361 \pm 0,62717$) anlamlı şekilde yüksektir.

Katılımcıların anksiyete belirti düzeyi farkları ise 56 yaş ve üzeri yaş grubu ile 18-25 yaş grubu, 26-35 yaş grubu ve 46-55 yaş grubu arasında bulunurken, bir diğer farklılık 18-25 yaş grubu ile 36-45 yaş grubu arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre 56 yaş ve üzeri yaş grubunda bulunan katılımcıların anksiyete belirti düzeyleri ($1,6008 \pm 0,45601$), 18-25 yaş grubu ($2,3061 \pm 0,93213$), 26-35 yaş grubu ($2,0517 \pm 0,73366$) ve 46-55 yaş grubu anksiyete belirti düzeylerinden ($1,9567 \pm 0,85518$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür. Diğer farklılık ise 18-25 yaş grubunda bulunan katılımcıların anksiyete belirti düzeyleri ($2,3061 \pm 0,93213$), 36-45 yaş grubu anksiyete belirti düzeylerinden ($1,9707 \pm 0,83046$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların stres belirti düzeyi farkları 18-25 yaş grubu ile 26-35 yaş grubu, 36-45 yaş grubu, 46-55 yaş grubu ve 56 yaş ve üzeri yaş grubu arasında bulunurken, bir diğer farklılık 26-35 yaş grubu ile 56 yaş ve üzeri yaş grubu arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre 18-25 yaş grubunda bulunan katılımcıların stres düzeyleri ($3,2060 \pm 0,94798$), 26-35 yaş grubu katılımcıların stres düzeylerinden ($2,8431 \pm 0,90599$), 36-45 yaş grubu katılımcıların stres düzeylerinden ($2,6757 \pm 1,01435$), 46-55 yaş grubu katılımcıların stres düzeylerinden ($2,5796 \pm 0,87638$) 56 yaş ve üzeri yaş grubu katılımcıların stres düzeylerinden ($2,0672 \pm 0,62345$) anlamlı şekilde yüksektir.

26-35 yaş grubunda bulunan katılımcıların stres düzeyleri ($2,8431 \pm 0,90599$) ise) 56 yaş ve üzeri yaş grubu katılımcıların stres düzeylerinden ($2,0672 \pm 0,62345$) anlamlı şekilde yüksektir.

Katılımcıların pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin gelirlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını gösteren Anova testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo7. Katılımcıların Gelirlerine Göre Değerlendirme Sonuçları

	Gelir	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Psikolojik Sermaye	2020 TL. ve altı	112	3,7317	0,76096	3,976	0,004	1-2 1-3
	2021-4000 TL.	81	4,0241	0,71572			
	4001-6000 TL.	113	4,0779	0,62564			
	6001-8000 TL.	68	3,9919	0,76498			
	8001 TL. ve üzeri	28	4,0232	0,57163			
Depresyon	2020 TL. ve altı	112	2,4726	1,03200	5,043	0,001	1-4 1-5
	2021-4000 TL.	81	2,2593	0,95200			
	4001-6000 TL.	113	2,1359	0,92999			
	6001-8000 TL.	68	1,9370	0,91561			
	8001 TL. ve üzeri	28	1,8010	0,74519			
Anksiyete	2020 TL. ve altı	112	2,2870	0,87891	4,991	0,001	1-4 1-5
	2021-4000 TL.	81	2,0979	0,79455			
	4001-6000 TL.	113	2,0714	0,82243			
	6001-8000 TL.	68	1,8361	0,83227			
	8001 TL. ve üzeri	28	1,6684	0,65211			
Stres	2020 TL. ve altı	112	3,2232	0,92672	8,974	0,000	1-2 1-3 1-4 1-5
	2021-4000 TL.	81	2,8289	0,90897			
	4001-6000 TL.	113	2,7491	0,92887			
	6001-8000 TL.	68	2,5137	0,97355			
	8001 TL. ve üzeri	28	2,3520	0,94580			

Araştırma katılımcılarının bulaşıcı hastalık (COVID-19) ortamında gelirlerine göre pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres düzeylerini gösteren *Tablo 7*'ye göre katılımcıların psikolojik sermaye ($F=3,976$; $p=0,004 < 0,05$), depresyon düzeyleri ($F=5,043$; $p=0,001 < 0,05$) anksiyete ($F=4,991$; $p=0,001 < 0,05$) düzeyleri ve stres düzeyleri ($F=8,974$; $p=0,000 < 0,05$) ile gelir değişkeni arasında istatistiksel anlamlılığa rastlanmıştır.

Katılımcıların psikolojik sermaye farkının hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan post-hoc (Tukey) analizi sonucunda; farklılığın 2020 TL. ve altı gelir grubu ile, 2021-4000 TL. gelir grubu ve 4001-6000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcılar arasında olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre 2020 TL. ve altı gelir grubunda bulunan katılımcıların psikolojik sermaye düzeyleri ($3,7317 \pm 0,76096$) 2021-4000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcıların psikolojik sermaye düzeylerinden ($4,0241 \pm 0,71572$) ve 4001-6000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcıların psikolojik sermaye düzeylerinden ($4,0779 \pm 0,62564$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşüktür.

Katılımcıların depresyon belirti düzeyi farkları ise 2020 TL. ve altı gelir grubu ile 6001-8000 TL. gelir grubu, ve 8001 TL. ve üzeri gelir grubu arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre 2020 TL. ve altı gelir grubunda bulunan katılımcıların depresyon düzeyleri ($2,4726 \pm 1,03200$) 6001-8000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcıların depresyon düzeylerinden ($1,9370 \pm 0,91561$) ve 8001 TL. ve üzeri gelir grubunda bulunan katılımcıların depresyon düzeylerinden ($1,8010 \pm 0,74519$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksektir.

Katılımcıların anksiyete belirti düzeyi farkları ise 2020 TL. ve altı gelir grubu ile 6001-8000 TL. gelir grubu, ve 8001 TL. ve üzeri gelir grubu arasındadır. Bu sonuca göre 2020 TL. ve altı gelir grubunda bulunan katılımcıların anksiyete düzeyleri ($2,2870 \pm 0,87891$) 6001-8000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcıların anksiyete düzeylerinden ($1,8361 \pm 0,83227$) ve 8001

TL. ve üzeri gelir grubunda bulunan katılımcıların anksiyete düzeylerinden ($1,6684 \pm 0,65211$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksektir.

Katılımcıların stres belirti düzeyi farkları ise 2020 TL. ve altı gelir grubu ile 2021-4000 TL. gelir grubu, 4001-6000 TL. gelir grubu, 6001-8000 TL. gelir grubu, ve 8001 TL. ve üzeri gelir grubu arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre 2020 TL. ve altı gelir grubunda bulunan katılımcıların stres düzeyleri ($3,2232 \pm 0,92672$), 2021-4000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcıların stres düzeylerinden ($2,8289 \pm ,90897$), 4001-6000 TL gelir grubunda bulunan katılımcıların stres düzeylerinden ($2,7491 \pm 0,92887$), 6001-8000 TL. gelir grubunda bulunan katılımcıların stres düzeylerinden ($2,5137 \pm 0,97355$) ve 8001 TL. ve üzeri gelir grubunda bulunan katılımcıların stres düzeylerinden ($2,3520 \pm 0,94580$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksektir.

4. SONUÇ

Örgütsel yaşam içinde sürdürülen rutin çalışmalar olağanüstü durumlarda değişikliğe uğramaktadır. Bu olağanüstü durumlar çalışanların işlerini sürdürmek için yapmış oldukları tüm faaliyetleri için söz konusu olmaktadır. Afetler bu olağanüstü durumlardan biridir. Türkiye ve tüm dünyada Aralık 2019 itibariyle koronavirüs pandemisi yaşanmaktadır. Bu pandemi dolayısıyla organizasyonel yaşam içerisinde bazı değişimlere gidilmiş ve çalışma şartları yeniden düzenlenmiştir. Esnek çalışma, evden çalışma gibi sistem değişimleriyle faaliyetler devam ettirilmiş, bazı faaliyet alanlarında da çalışmalar durdurulmuştur.

Araştırma kapsamında yapılan çalışmada bu salgın döneminde, çalışanların içinde bulunduğu psikolojik durumlarının göstergesi pozitif psikolojik sermaye, depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri incelenmiştir. İlk olarak çalışanların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ($3,9522$), stres ($2,8298$), anksiyete ($2,0689$) ve depresyon ($2,1976$) düzeyleri ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Stres, anksiyete ve depresyon durumları kendi arasında ele alındığında çalışanların stres düzeylerinin anksiyete ve depresyondan daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadınların, depresyon, anksiyete ve stres düzeyi erkeklere göre daha yüksektir. Aynı şekilde bekârların da stres, anksiyete ve depresyon durumları evlilerden daha fazla olduğu görülmektedir. Pozitif psikolojik sermaye düzeylerinde kadın ve erkek arasında farklılık görülmemiştir. Eğitim açısından sonuçlar değerlendirildiğinde, ilköğretim mezunu olan katılımcıların stres düzeyleri diğer tüm eğitim düzeyine sahip katılımcılara göre daha yüksek çıkmıştır. Yaş değişkeni açısından, 18-25 yaş grubundaki katılımcıların pozitif psikolojik sermaye düzeyleri 36-45 yaş grubundan daha düşük olduğu görülmektedir. Yine 18-25 yaş grubundaki katılımcıların depresyon düzeyi diğer tüm katılımcılardan anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır ve anksiyete düzeyleri de 36-45 yaş grubundan daha yüksektir. Aynı yaş grubunun stres düzeyi de tüm yaş gruplarına göre daha yüksek çıkmıştır. 56 yaş grubu ve üstü katılımcıların anksiyete düzeyi, 18-25, 26-35 ve 46-55 yaş grubundan daha düşüktür. 26-35 yaş grubunda bulunan katılımcıların stres düzeyleri de 56 yaş ve üstü katılımcılara göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir durumları ile pozitif psikolojik sermaye düzeyleri değerlendirildiğinde, 2020 ve altı gelire sahip olan katılımcıların, 2020-4000 ve 4001-6000 TL. gelire sahip olanlardan daha düşüktür. Aynı katılımcıların depresyon ve anksiyete düzeyleri, 6001-8000 ve 8001 ve üstü gelire sahip olanlardan daha yüksektir. Yine aynı katılımcıların stres düzeyleri de tüm katılımcıların stres düzeylerinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Çalışma ile dünyada koronavirüs pandemisi yaşanması sırasındaki organizasyonel yaşam etkileri bireysel olarak ele alınmaya çalışıldı. Çalışma sonuçları itibariyle böylesi pandemilerin en sonuncusu 1914-1918 yıllarında görülmüş olan İspanyol gribi olan pandemilerle kıyaslanmasının uygun olacağı öngörülmektedir. Çalışma sonuçları ile çalışanların pozitif psikolojik sermaye seviyelerinin stres, anksiyete ve depresyona göre daha yüksek olması umut vericidir. Ancak gelir durumu ve eğitim seviyesi olarak daha düşük kategoride yer alan çalışanların mevcut değişimlerden tedirgin oldukları genellemesine gidilebilmektedir. Bu gelir ve eğitim durumuna sahip kimselere özellikle destek verilmesi uygun olacaktır.

Çalışmanın salgının başladığı ilk iki ay içinde yapılması dolayısıyla literatüre değerli veriler sunduğu öngörülmektedir. Ayrıca böyle bir araştırmanın farklı evren, örneklem ve yöntemlerle tekrarlanması literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ak, B. (2010). Hipotez testi. Şeref Kalaycı (Ed.), SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri: İçinde: 73-82. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Akın, A. ve Çetin, B. (2007). Depresyon, Anksiyete Stres Ölçeği (DASÖ): Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(1): 241-268.
- Avey, J. B., Patera, J. L. ve West, B. J. (2006). The Implications of Positive Psychological Capital on Employee Absenteeism. Journal of Leadership and Organizational Studies, 13 (2): 42-60.
- Aydın, Ş. (2004), Örgütsel Stres Yönetimi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 6(3): 49-74.
- Bayülgen, C. M. (2010). Afet Anında Görevlilerin Yaşam Koşulları. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notları.
- Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu (2020). Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, TÜBA Raporları No: 34, ISBN: 978-605-2249-43-7.
- Çelik, A. (2010). Kriz ve stres yönetimi. Ankara: Gazi.
- Erdoğan, P. ve İraz, R. (2019). Örgütsel vatandaşlık, örgütsel sinizm ve tükenmişliğe pozitif psikolojik sermaye etkisi. Konya: Eğitim.
- Erkuş, A. ve Fındıklı, M. A. (2013). Psikolojik Sermayenin İş Tatmini, İş Performansı ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 42(2): 302-318.
- Figley, C. R. (1995). Compassion fatigue: Coping with secondary traumatic stress disorder. New York: Brunner/Mazel.
- Gökçe, G. ve Yılmaz, B. (2017). Afetlerde Yardım Çalışanları: İkincil Travmatik Stres ve Başa Çıkma. Türkiye Klinikleri J. Psychol-Special Topics, 2(3): 198-204.
- Gürkan, A. ve Yalçın, N. (2017). Sağlık Çalışanlarında İkincil Travmatik Stres. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(2): 90-95.
- Işık, Ö., Aydınlioğlu, H. M., Koç, S. vd. (2012). Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri. Okmeydanı Tıp Dergisi, 28 (Ek sayı 2): 82-123.
- Jackson, R. ve Watkin, C. (2004). The Resilience Inventory: Seven Essential Skills for Overcoming Life's Obstacles and Determining Happiness. Selection and Development Review, 20(6): 13-17.
- Kadıoğlu, M. (2008). Modern, bütünleşik afet yönetiminin temel ilkeleri. M. Kadıoğlu ve E. Özdamar (Ed.), Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri: İçinde 251-276. No: 2, Ankara: Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JİKA) Ofisi Türkiye Yayınları.
- Kayış, A. (2010). Güvenirlilik analizi. Ş. Kalaycı (Ed.), SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri: İçinde 403-419, Ankara: Asil.
- Kuzu, A. (2013). Araştırmaların planlanması. A. A. Kurt (Ed.), Bilimsel araştırma yöntemleri içinde: 19-45, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1708.
- Lovibond, P. F. and Lovibond, S. H. (1995). The Structure of Negative Emotional States: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. Behaviour Research and Therapy, 33: 335-343.
- Luthans, F. (2002). The Need for and Meaning of Positive Organizational Behavior. Journal of Organizational Behavior, 23(6): 695-706.

Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B. and Norman, S. M. (2007). Positive Psychological Capital: Measurement and Relationship With Performance and Satisfaction. *Personnel Psychology*, 60: 541-572.

Luthans, F., Luthans, K. W. and Luthans, B. C. (2004). Positive Psychological Capital: Beyond Human and Social Capital. *Business Horizons*, 47(1): 45-50.

Luthans, F., Youssef, C. M. and Avolio, B. J. (2007). Psychological capital: Investing and developing positive organizational behavior. D. L. Nelson and C. L. Cooper (Eds.) *Positive organizational behavior: İçinde: 9-24*. London: Sage.

Mc Neil, W. H. (2007). *Dünya tarihi*. A. Şenel (Çev.). Ankara: İmge.

Mitchell J. T. and Dyregrov A. (1993). Traumatic stress in disaster workers and emergency personnel. P. Wilson and B. Raphael (Eds.) *International handbook of traumatic stress syndromes: İçinde 905-914*. New York: Plenum Press.

Özdemir, H. (2005). Salgın hastalıklardan ölümler. *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, 16. Dizi, Sayı: 104.

Pak, M. D., Özcan, E. ve İçağasıoğlu Ç. A. (2017). Acil Servis Çalışanlarının İkincil Travmatik Stres Düzeyi ve Psikolojik Dayanıklılığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), ISSN: 1307-9581.

Seligman, M. E. P. (2005). Positive psychology, positive prevention and positive therapy. C. R. Snyder and S. J. Lopez, (Eds.) *Handbook of positive psychology: İçinde 3-10*. USA: Oxford University Press.

Sever, R. ve Değirmenci, Y. (2019). Temel kavramlar. R. Sever (Ed.) *Afetler ve afet yönetimi: İçinde 2-11*, Ankara: Pegem Akademi.

Şahin, Ş. ve Üçgül, İ. (2019). Türkiye’de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği. *Afet ve Risk Dergisi*, 2(1): 43-63.

T.C İçişleri Bakanlığı, Koronavirüs Konulu Ek Genelge. (2020). Resmi Gazete, Cumhurbaşkanlığı Genelgeleri, 4, <https://www.icisleri.gov.tr/81-il-valiligine-koronavirus-tedbirleri-konulu-ek-genelge>, Erişim Tarihi: 22.04.2020.

T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2020). Covid-19 (Sars-CoV2 Enfeksiyonu) Rehberi, https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 22. 04. 2020.

Taşkıran, G. ve Baykal, Ü. (2018). Afetlerde insan kaynakları yönetimi. S. D. Öztekin (Ed.) *Afet hemşireliği: İçinde 23-28*. Ankara: Türkiye Klinikleri.

Tel, H. Karadağ, M., Tel, H. ve Aydın, Ş. (2003). Sağlık Çalışanlarının Çalışma Ortamındaki Stres Yaşantıları ile Başetme Durumlarının Belirlenmesi, *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2: 14-23.

Tösten, R. ve Özgan, H.(2017). Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algılarının İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62): 867-889.

Urgan, S. ve Sevim, Ş. (2019), *Uluslararası Sağlık Kuruluşlarında Sosyal Sermaye ve Pozitif Psikoloji Etkileşiminde Kültürel Zekâ*, Konya: Eğitim.

WHO, Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report- 48 (2020). https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200308-sitrep-48-covid-19.pdf?sfvrsn=16f7ccef_4. Erişim Tarihi: 17.04.2020.

Yanboluoğlu, Ö. (2019). İkincil Travmatik Stresin Meslek Elemanları Üzerindeki Etkileri: Bir Derleme Çalışması. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(36): 141-164.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan S. (2014). Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay.

Yılmaz, B. (2007). Yardım Çalışanlarında Travmatik Stres. Klinik Psikiyatri, 10: 137-147.